

κυρία αὕτη ἐρωτήσῃ αὐτὸν κατὰ τινὰς τοῦ ἔτους ἐποχὰς τὸ περιδέραιον τῆς βασιλείας τοῦ Ταμπουκτοῦ Τουμανουρόγκ, μητρὸς τοῦ Τουμαπαλινγκκαμπερίγκ, ἡλλαζεν ἀποχρώσεις καὶ καθίστατο ὅτε μὲν βαρύτερον ὅτε δὲ ἐλαφρότερον· πρέπει νὰ γνωρίζῃ ποῦ κεῖται τὸ χώριον Τεμπά καὶ ὁ πορθμὸς τοῦ Τσουγκομερῶ, εἰς ποῖον τῆς Ἀφρικῆς μέρος κατοικοῦσιν οἱ Γουανιάμ-γουςεῖ, τί πράγμα εἶνε ὁ διαφορικός ὑπολογισμός καὶ διατί ὁ Λαμαρτίνος ἐφόρει κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, τόσῳ μακρὰς ρεδενγότας! Εἰς πάσας ταύτας τὰς ἐρωτήσεις ὀφείλει νάπαντᾷ ὠρισμένως, μετὰ πεποιθήσεως, ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου πάντοτε, ἄνευ σχολαστικότητος.

Ἐάν εἰς τὴν εὐμετάβλητον τῆς γυναικὸς φαντασίαν ἐπέλθῃ νὰ εἰσέλθῃ εἰς θεάτρον τοῦ ὁποίου ἤδη πᾶσαι αἱ θέσεις εἶνε κατειλημμέναι καὶ ὁ συνοδὸς τῆς οὐδὲ λέξιν εἰπὼν, κατορθώσῃ ὡς ἐκ θαύματος νὰ εὕρῃ κενὸν τὸ πρῶτον θεωρεῖον τῆς πρώτης σειρᾶς καὶ ὁλοκληρὸν τὴν πρώτην σειρὰν τῶν ἐδωλίων ἢ πᾶσαν ἄλλην θέσιν τὴν ὁποῖαν ἐκείνη ἤθελεν ἐπιθυμήσῃ, ὀφείλει νὰ εἶνε ἔτοιμος ὅπως τῇ διηγηθῇ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ δράματος, τὰς βιογραφίας τῶν ἡθοποιῶν, πᾶσαν τὴν ἀρχαίαν καὶ νεωτέραν ἱστορίαν τοῦ θεάτρου· ἀλλὰ πᾶν ὅ,τι τῇ διηγείται πρέπει νὰ ἀφορᾷ τρόπον τινα εἰς αὐτήν, νὰ στρέφεται περὶ αὐτήν, αὐτήν καὶ μόνην νὰ ἔχῃ ὡς θέμα, νὰ καθίσταται ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ μὲ μεγίστην λεπτότητα ὕμνος πρὸς τιμὴν αὐτῆς· διότι ἡ γυνὴ (ὡς ἄλλως πᾶσα ἡ ἀνθρωπίνη φυλὴ) ἐνδιαφέρεται μόνον δι' ὅ,τι προσωπικῶς εἰς αὐτὴν ἀφορᾷ. Ὁ συνοδὸς ἐπίσης, ἐν τῷ θεάτρῳ, εἶνε ὑπεύθυνος διὰ τὰς ἀτελείας τῆς παραστάσεως, τὴν ἰσχύοντα τῶν ἡθοποιῶν, καὶ αὐτὸς ὀφείλει νὰ ἐρμηνεύῃ, νὰ αἰτιολογῇ καὶ νὰ κολάζῃ πάντα ταῦτα διὰ πνεύματος καταχθονίου, πλὴν ἐντέχως ἀποκρυπτομένου, διότι πᾶς καλὸς ἀνατετραμμένος ἀνὴρ ὀφείλει νὰ μὴ ἐπιδεικνύῃ τὴν εὐφυίαν του!

Ἐννοεῖται ὅτι ἐνταῦθα ἀναφέρομεν τοὺς στοιχειώδεις μόνον κανόνες, διότι ὁπόσας ἄλλας ἀπροόπτους δυσχερείας μέλλει νάντιμετωπίσῃ ἡ ὀξυδέρκεια τοῦ ἀνδρὸς τοῦ συνοδεύοντος γυναῖκα! Ἀπατεῖται νὰ ἔχῃ τὴν τὸλμην κατακτητοῦ, τὴν φαντασίαν ποιητοῦ, τὴν πονηρίαν ὑπρέτου, τὸ εὐμετάβλητον ἡθοποιῶν, τὴν ψυχραιμίαν στρατηγοῦ, τὴν πνευματικὴν ἐλαστικότητα καὶ εὐστροφίαν διπλωμάτου, γνώσεις ἐγκυκλοπαιδικὰς ἀπείρους, μνήμην ἀπέραντον, ὑγίαν σιδηρᾶν, τὸ ἐνστικτὸν πάντων τῶν ἰδεωδῶν πραγμάτων καὶ πρὸς τούτοις ὀφείλει νὰ προσέχῃ ἀκαταπαύστως ἵνα μὴ ἡ φιλὴ αὐτοῦ λησμονήσῃ ἐπὶ τῶν καθισμάτων τῶν καφενείων ἢ ἐν τὸς τῶν ἀμαξῶν ῥινόμακτρα ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶνε κεντημένα τὰ ἀρχικὰ τοῦ ὀνόματος τῆς γράμματα ἢ τὰ οἰκόσημα αὐτῆς.

Ἐπέρχεται εἰς τὸν νοῦν κυρίας τινος

συνοδευομένης ὑπὸ τελείου *κέντλεμαν* ἢ παράβολος ἰδέα (πλὴν θεμιτῇ, ὡς πᾶσαι τῶν κυριῶν αἱ ἰδέαι) νὰ παραστῇ εἰς χορόν τινα τῶν περιχώρων, ἐξ ἐκείνων κατὰ τοὺς ὁποίους αἱ μὲ ἀθλητικούς βραχίονας γυναῖκες τοῦ λαοῦ χαρεῖνται μετὰ τῶν ἐραστῶν αὐτῶν, ἐργατῶν μὲ χονδροειδεῖς ἐπενδύτας, πίνουσιν ὀκάδας ὁλοκλήρους οἶνου. Ἐλοιπόν! ὁ συνοδεύων αὐτὴν ὀφείλει κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν στιγμήν καὶ εἰς ὃ μέρος εὐρίσκονται νὰ προμηθευθῇ τὰς ἀπαιτουμένας διὰ τὴν μεταμφιεσίαν τῶν ἐνδυμασίας. Συνοδεύσας αὐτὴν εἰς τὸν χορόν τὸν ὁποῖον ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ, εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην, ὑπερασπιζόμενος τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτῆς, νὰ ὑποστῇ μονομαχίαν διὰ μαχαίρων, μεθ' ὃ ὀφείλει νὰ ἐπανελθῇ πλησίον αὐτῆς μηδεμίαν κηλὶδα αἵματος φέρων ἐπὶ τοῦ ἐνδύματος τοῦ καὶ νὰ πράξῃ πάντα ταῦτα τοιοῦτοτρόπως, ὥστε ἡ κυρία σχεδὸν νὰ μὴ παρατηρήσῃ τὴν ἀπουσίαν του.

Τελευτῶμεν δ' ἀξιώματος πολλῆς μελέτης ἀξίον: Ὁ ἀνὴρ ὁ συνοδεύων γυναῖκα, ἐάν ὑπῆρξεν ἄλλοτε ὁ ἐγκαρδιος αὐτῆς φίλος, ὀφείλει νὰ λησμονήσῃ κατὰ τὴν περιστάσιν ταύτην ὅτι ὑπῆρξε ποτε τοιοῦτος· ἐάν, τούναντίον, καταστῇ τοιοῦτος κατόπιν, ὀφείλει νὰ λησμονήσῃ πᾶσας τὰς περιστάσεις καὶ αὐτὴν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν συνώδευεν αὐτήν.

ΙΩ. Α. ΖΥΓΟΜΑΛΑΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΔΑΚΡΥΑ

ΠΟΙΗΜΑ ΕἰΣ ΠΕΖΟΝ

Ἦταν χειμωνιάτικη νύκτα, νύκτα τοῦ Γενάρη· ὁ βοριάς ἐσφύριζε ἄγριος ἐπ' ἀγκωνάρια τῶν σπιτιῶν καὶ ὅταν ἔπαυε αὐτὸς νὰ σφυρίζῃ τὸ νερόχιωνο ἔπεφτε τραγανὸ καὶ τσουχτερό. Νύκτα γιὰ ἀγάπην καὶ γιὰ κλεψιά. — Ἐμεῖς οἱ δύο ἐκαθώμαστε κοντὰ ὅσῃν ἀναμμένη θερμάστρα καὶ πότε βλέποντας τὴ φωτιά ἐκάναμε ὄνειρα εὐτυχίας σιωπηλοὶ καὶ οἱ δύο μας, πότε ἐλησμονούσαμε καὶ φωτιά καὶ ὅλα καὶ ἀγκαλιασμένοι ἐδίναμε ζωὴ ἐπ' ὄνειρά μας μὲ χίλια γλυκὰ λογίαια, μὲ χίλια φιλία, μὲ χίλια χάδια. Σὲ μιά τέτοια στιγμή, σὲ μιά στιγμή ἀληθινῆς εὐτυχίας ἄθελα μοῦ ξέφυγε ἀπὸ τὰ μάτια ἓνα δάκρυ, δάκρυ ζεστό, δάκρυ βγαλμένο ἀπὸ τὴν καρδιά μου. Ἐγύρισε τότε τὸ κεφάλι σου ἀπὸ τὴν ἄλλην μεριά γιὰτὶ καὶ τὰ δικά σου μάτια ἦσαν βουρκαμένα σὰν δροσοστόλιστα λουλούδια.

Σ' ἐκαλονύκτισα καὶ ἔφυγα· ἐπὶ δρόμο ἡ καρδιά μου ἐξεχειλίζεν ἀπὸ ἐρώτα καὶ εὐτυχία, ἐξεχειλίζε, ἐξεχειλίζε καὶ ἀνέβαινεν ὡς τὸ στόμα μου καὶ παραμιλοῦσα μόνος σὰν τρελλός. Ἐξήνω μιά σιγανὴ καὶ τρεμουλιαστὴ φωνὴ ἐπέρασε τὸ αὐτὶ μου. Μιά γυναῖκα καθώταν ἐπὶ τῇ γωνίᾳ ἐνὸς σπιτιοῦ μὲ τὰ δύο παιδάκια τῆς ἐπὶ πλευρῇ τῆς. Τὰ καυμένα! Ἐμὰζεῖονταν καὶ τὰ δύο ἐπὶ τὴν ἀγκαλιά τῆς μάννας των γιὰ

νὰ ζεσταθοῦν, γιὰτ' ἦταν μισογύμνα καζετραχελισμένα. Ὁ βοριάς ἐσφύριζε κατσαρκὰ των.

- Γιατί κάθισθε ἐδῶ μὲς· ἐστὶ κρύο;
- Μὰς ἐβγαλαν ἀπὸ τὴν κάμαρην.
- Ἐφάγατε τοῦλάχιστον ἀπόψε;
- Ὅχι, εἶπεν ἡ μητέρα.
- Πεινάμε, εἶπαν τὰ παιδιὰ.

Τοὺς ἔδωκα ὅ,τι μ' ἐφώτισε ὁ Θεὸς καὶ ἔφυγα καταλυπημένος. Ἐσυλλογιζόμουν τὴν καταντία τους καὶ τὴ δυστυχία τους, τὴν πείνα, τὸ κρύο. Ἐνα δάκρυ εὐσπλαχνίας ἐκύλυεν ἀπὸ τὰ μάτια μου, δάκρυ ζεστό, δάκρυ βγαλμένο ἀπὸ τὴν καρδιά μου.

Ἐπῆγα ἐπὶ σπῆτι μου, ἐπλάγιασα καὶ ἐκοιμήθηκα. Ἐνα χαριτωμένο παιδί τοῦ ὕπνου, ἓνα ὄνειρο χρυσοφτέρωτο ἦλθε μέσα ἐπὶ τοῦ νοῦ μου, μὰ ὄνειρο ζωντανό, ὄνειρο ἀληθινό: Μοῦ φάνηκε πῶς ἐκαθώμουν ἐπὶ τραπέζι μου γιὰ νὰ γράψω στίχους γιὰ σένα, γλυκειά μου ἀγάπη· ἀπάνω ἐπὶ χαρτί μου ἦσαν ῥιγμένα σὰν δυὸ διαμάντια τὰ δυὸ δάκρυα ποῦ εἶχα χύσει ἐκεῖνο τὸ ἴδιο βράδυ, τὸ δάκρυ τῆς ἀγάπης καὶ τὸ δάκρυ τῆς εὐσπλαχνίας. Καὶ τὰ δυὸ ἔλαμπαν καὶ ἀκτινοβολοῦσαν... Ἐξήνω μοῦ φάνηκε πῶς μέσα ἐπὶ τῇ σιγαλίᾳ τῆς νύκτας μιά μουσικὴ ἀγνώριστη ἐστὶν κόσμος, μιά θεϊκὴ ἀρμονία κατέβαινε ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Ἐστρεψα τὴν κεφαλῆ μου καὶ εἶδα ἐπὶ πλευρό μου ἓναν ἄγγελον ἦτον ψηλός, ὡμορφος, χαριτωμένος· τὸ φόρεμά του ἦταν λευκὸ σὰν τοχιόνικα καὶ τὰ μάτια του ἔλαμπαν σὰν ἀστραπαῖς.

Αὕτη ὅλη ἡ εὐμορφία, αὕτη ὅλη ἡ μαγεία μ' ἔκαμε νὰ γονατίσω ἐμπρὸς του χωρὶς νὰ τὸ θέλω, χωρὶς νὰ τὸ συλλογισθῶ. Ἀχ! τί δύναμι ποῦ ἔχει ἡ εὐμορφία!...

Ὁ ἄγγελος ἔσκυψε ἐπὶ χαρτί καὶ ἐπῆρε ἐπὶ τὰ κρινοδάκτυλά του τὸ δάκρυ τῆς ἀγάπης· τὸ κύτταξε, τὸ κύτταξε καὶ ὕστερα τ' ἄφησε πάλι ἐπὶ χαρτί. Τὶ θαῦμα ἦταν ἐκεῖνο! Τὸ δάκρυ τῆς ἀγάπης ἐγένετο ἀμέσως ἓνα λουλούδι, μὰ λουλούδι ἀλλοιότιμο, ποῦ δὲν ὑπάρχει ταῖρι τοῦ ἐστὶν Κόσμος. Ἡ κάμαρά μου ἐμοσχοδόλησε καὶ ἔβλεπα τὴ μυρωδιά του νὰ βγαίνει σὰν καπνὸς καὶ ν' ἀπλόνεται ὁλόγυρά μου καὶ νὰ μὲ λιγόνῃ.

Ἐσκυψε πάλι ὁ ἄγγελος καὶ ἐπῆρε καὶ τὸ ἄλλο δάκρυ, τὸ δάκρυ τῆς εὐσπλαχνίας· τὸ κύτταξε καὶ αὐτὸ, τὸ κύτταξε, ἐγύρισε καὶ ἐκύτταξε καὶ μένα, ὕστερα ἄνοιξε τὴν θύρα καὶ ἔφυγε. Μοῦ φάνηκε παράξενο γιὰτὶ νὰ μ' ἀφήσῃ ἔτσι καὶ ἐβγήκα νὰ δῶ ποῦ πάει. Ὁ ἄγγελος εἶχε σηκωθῇ ψηλὰ κρατῶντας τὸ δάκρυ ἐπὶ τὰ κρινοδάκτυλά του. Ὅταν ἐφθασε ἐπὶ τὸν οὐρανόν, ἡ ἀγνώριστη ἐκείνη μουσικὴ, ἡ θεϊκὴ ἐκείνη ἀρμονία ἀκούστηκε καὶ πάλι πολὺφωνη καὶ γλυκειά. Ὁ ἄγγελος τότε ἔβγαλε τὸ δάκρυ κοντὰ ἐπὶ ἀστέρι καὶ ἔγινε καὶ ἐκεῖνο ἀστέρι, ἀστέρι ἀκτινωτό, ἀστέρι γλυκόφωτο.

Τὸ δάκρυ τῆς ἀγάπης, ἐγένετο λουλούδι καὶ τὸ λουλούδι ἐμαράθηκε. Τὸ δάκρυ τῆς εὐσπλαχνίας ἐγένετο ἀστέρι, καὶ τὸ ἀστέρι λάμπει ἀθάνατο. ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ